

ОТ РОЗАТА – УХАНИЕТО, ОТ ЧОВЕКА – ЧОВЕЧНОСТТА

АРМЕНСКИ ПОСЛОВИЦИ И ПОГОВОРКИ

**ԱՆՈՒՇ ՀՈՏԸ ՎԱՐԴԻՑ ԿՈՒԶԵՆ,
ՄԱՐԴԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՐԴՈՒՑ ԿՈՒԶԵՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱԾՆԵՐ ՈՒ ԱՍԱՑՎԱԾՔՆԵՐ**

Издание на

Арменското училищно сдружение „Степанос Ховагимян“
София, 2019

Сборникът е отпечатан с финансовата подкрепа на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет (без преводната част).

FROM THE ROSE COMES THE SCENT
AND FROM THE MAN – THE HUMANITY
Armenian sayings and proverbs

- © Гоар Хнканосян, съставителство и превод, 2019
- © Ашот Хнканосян, художник на илюстрациите, 2019
- © Деница Трифонова, оформление на корицата, 2019

ISBN 978-619-91019-2-6

ISBN 978-619-01-0550-3

ОТ РОЗАТА - УХАНИЕТО, ОТ ЧОВЕКА - ЧОВЕЧНОСТТА

АРМЕНСКИ ПОСЛОВИЦИ И ПОГОВОРКИ

ԱՆՈՒՇ ՀՈՏԸ ՎԱՐԴԻՑ ԿՈՒԶԵՆ,
ՄԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՐԿՈՑ ԿՈՒԶԵՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԱՌԱԾՆԵՐ ՈՒ ԱՍԱՑՎԱԾՔՆԵՐ

Съставителство и превод
Гоар Хнканосян

*„Езикът ни е божи дар,
камбанен звън благословен...“*

Хованес Ерзънкаци Пълуз (XIII в.)

Съдържание

<i>Предговор</i>	9
Хляб, храна	21
Дом, семейство	23
Любов, говор	27
Роднини, съседи	29
Живот	31
Късмет, щастие, сполука	33
Приятелство	36
Народ	39
Човек, човешчина	41
Вино	45
Труд, резултат	47
Добро – зло	51
Справедливост – несправедливост	54
Език, думи	57
Чест, достойнство, слава	61
Знание, опит	63
Причина – последица	67
Подобие, сходство	71
Начало – край	73
Ум, умен – глупав	75
Заслужено – незаслужено	78
Всеки си знае своето	81
Сигурност – несигурност	83
Предпазливост	85
Безизходица	87
Време	89
Надежда	91
Мяра	93
Възраст	94
Цена, стойност	95
Пари, злато	97
Богатство	99
Двуличие	100
Образование	103
Находчивост	105
Самодоволство, високомерие	106

Ненаситност, алчност	109
Нахалство	111
Търпение	113
Характер, същност	115
Силен – слаб	119
Завист	121
Срам	123
Несъответствие	125
Цел	129
Свое – чуждо	131
Неблагодарност	135
Кражба	136
Страх	137
Мързел	139
Ново	141
Хитрост, лъжа	142
Облекло	145
Мъдрост, разум, разсъдливост	146
Мъдри мисли	149

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Նախաբան	9
Հաց, սնունդ	21
Տոն, ընտանիք	23
Սեր, համերաշխություն	27
Բարեկամներ, հարևաններ	29
Կյանք	31
Բախտավորություն, երջանկություն, հաջողություն	33
Ընկերություն	36
Ժողովուրդ	39
Մարդ, մարդկություն	41
Գինի	45
Գործ, աշխատանք, արդյունք	47
Բարիք - չարիք	51
Արդարություն - անարդարություն	54
Լեզու, խոսք	57
Պատիվ, արժանապատվություն, փառք	61
Գիտելիքներ, փորձառություն	63
Պատճառ - հետևանք	67
Նման, համապատասխան	71
Սկիզբ - վերջ	73
Խելք, խելացի - անգետ	75
Արժանի - անարժանի	78
Ամեն մարդ իրենը գիտի	81
Ապահովություն - անապահովություն	83
Զգուշավորություն	85
Անելանելիություն	87
Ժամանակ	89
Հոլյու	91
Չափ	93
Տարիք	94
Գին, արժեք	95
Դրամ, ոսկի	97
Հարստություն	99
Երկերեսանիություն	100
Կրթություն	103
Հնարամտություն	105
Ինքնագոհություն, գոռզամտություն	106

Աչքածակություն, ազահություն	109
Հանդգնություն	111
Համբերություն	113
Բնավորություն, էռություն	115
Ուժեղ – քույլ	119
Նախանձ	121
Ամոթ	123
Անհամապատասխանություն	125
Նպատակ	129
Սեփական – օտար	131
Ապերախտություն	135
Գողություն	136
Վախ	137
Ծովություն	139
Նոր	141
Խորամանկություն, սուտ	142
Հազուս	145
Իմաստություն, ինելամտություն, ողջամտություն	146
Իմաստուն մտքեր	149

ПРЕДГОВОР

Духовното богатство на всеки народ е събрано във фолклора му. Важна част от народното творчество са пословиците и поговорките – кратки устойчиви изрази и изречения, които обогатяват речта с образност. В едно изречение пословицата събира народната мъдрост. Тя изразява обобщена мисъл, извод и има дидактическа насоченост. Поговорката, за разлика от пословицата, не съдържа обобщаващ поучителен смисъл и невинаги е напълно завършено изречение. Тя е стегнат устойчив израз с преносно значение и носи в себе си мъдрост, придобита от житейския опит. Поговорката дава оценка на случка, на нечие поведение или действие.

Специално за българския читател са подбрани и преведени част от пословиците, публикувани в „Арменски пословици“ на А. Т. Ганаланян (Ереван, 1960) и „Арменски фолклор“ на Г. О. Карапетян (Москва, 1979), които са основни източници за настоящото издание. Някои български еквиваленти са от „Български народни пословици, поговорки, гатанки и скоропоговорки“ (Пловдив, 2006).

Арменският език, в който всяка дума има точно значение. Изразяването на мисълта както в литературата, така и в разговорната реч е прецизно до абсолютното, до божественото. Ето защо и днес са осезаеми тънките нюанси на времето и събитията в древногръцките трагедии в превод на арменски език. Времето, атмосферата и чувствата са реално въздействащи чрез думите както в древните ръкописи, така и в съвременната литература.

Арменският език принадлежи към индоевропейското езиково семейство и е негов самостоятелен клон. През вековете арменците, населяващи обширните територии на Арменското плато и извън него, общуват посредством арменския език. И днес, прокудени от историческите си земи и родните си домове, разпръснати по целия свят, арменците говорят същия този хилядолетен език.

Арменският език е бил запазен през вековете с помощта на различни знаци: йероглифи, клинопис. От I в. пр.Хр. арменците използват гръцката азбука, състояща се от 27 букви, които не съответстват на всички фонеми в езика. Азбуката от 24 букви, съставена за арменците от асирийския епископ Даниел, също не отговаря на фонетичното богатство на езика. Правилното произнасяне на думите се оказва невъзможно и затова тя не намира приложение.

Официално се приема, че божествената за арменския народ азбука от 36 букви е съставена от св. Месроп Маштоц, архимандрит (епископ) на Арменската апостолическа църква, около 405 г. Често в преводната литература Месроп Маштоц е наричан монах – от арменската дума *варданет*, означаваща и „монах“. Другото значение на думата е „учител“. На арменски *варданет* *Маштоц* означава „учителят Маштоц“.

Сведенията за Месроп Маштоц достигат до нас чрез биографията, написана от неговия ученик Корюн. Заглавието на труда му на арменски език е „Варк Маштоци“, т.е. „Житие на Маштоц“. Корюн, по свидетелство на съучениците му, бил най-младият и най-любимият ученик на Маштоц. По онова време писането на жития на почитани люде се смятало за свято дело и никой от учениците на Маштоц не се осмелявал да пише за него след смъртта му. Самото създаване на буквите се смятало за божествено откровение, а всеотдайността на автора към Бога, към народа, към човечеството – за святост.

Притежавайки дълбоки познания в различни области и като една от най-образованите личности на своето време, Месроп Mashтоц разбира, че за запазване на идентичността на народа е необходима собствена азбука. Той споделя идеята си с висшите управници в страната – цар Врамшапух и католикос (патриарх) Саак Партев, успява да ги спечели за каузата и получава одобрението им. След създаването на азбуката Месроп Mashтоц, с помощта на своите ученици, организира училища във всички краища на страната. За разпространението на азбуката в западните области на Армения, които тогава били подвластни на Византийската империя и в тях се прилагала политиката на асимилация на отделните етноси, Месроп Mashтоц се среща лично с император Теодосий II (син на Теодосий Велики и император на Византия през периода 401–450 г.) и получава разрешение за откриване на арменски училища. Нещо повече, императорът поема всички разноски по създаването на училища в Западна Армения.

Наредени в 4 реда, по 9 букви във всеки ред, закръглени форми, числово значение на всяка буква и точно място – това е част от божествения дар в арменската азбука. Буквите от всеки ред представляват съответно: единици – I ред, десетици – II ред, стотици – III ред, хиляди – IV ред.

Около IX век към азбуката на Месроп Mashтоц се добавят допълнително три букви – և (ев), օ (о), ֆ (ф), които нямат числова стойност.

С буквените обозначения в арменските училища преподавали математика до XIX век, когато биват възприети арабските цифри, които също са носители на езотерични концепции. За да се отбелязват числата в текстовете, над буквите, с които са се обозначавали, се поставяла хоризонтална черта. Друг начин да се отличават цифрите било отделянето с точки, поставяни преди и след съответните букви. Както тогава, така и днес думите и числата се пи-

шат и се четат от ляво надясно. И днес с букви се изписва годината на построяване на арменските църкви.

Настоящото издание е декорирано с изрисувани на ръка инициали (зартагир) в съответствие с традицията: началните главни букви на текстовете да са художествено оформени, например взети от природата елементи на птици (търчнагир), на животни (кенданагир), на растения (цахкагир) и други.

Първото изречение, написано на арменски език с арменски букви, е библейското „За да се познае мъдрост и поука, за да се разберат изреченията на разума“ (Притчи Соломонови 1:2). След създаването на азбуката Месроп Маштоц заедно с католикос Саак Парцев превежда Библията. На святото им дело Арменската апостолическа църква посвещава специален празник, отбелязван през месец юли. Още оттогава в манастирите се обучават преводачи и преписвачи. Трудът им се смята за свещено дело и затова Арменската църква ги почита през втората събота на октомври с празник, посветен на светите преводачи.

Сред първите преводи на арменски език са съчиненията на Аристотел, Платон, трудовете на богослови като Йоан Златоуст и др. Наред с преводната литература бързо се развива и оригиналната.

За арменския народ азбуката е светиня. Буквите са обект и на художествено творчество. Пример за това са прочутите арменски миниатюри. В музея към първопрестолния храм „Ечмиадзин“ се намира пано с арменската азбука, изработено от злато и инкрустирано с диаманти и други скъпоценни камъни. В село Ошакан, в двора на църквата, построена над гроба на Месроп Маштоц, са разположени скулптури на буквите, изработени от вулканичния камък туф. В чест на 1600-годишнината от създаването на азбуката, в подножието на Арагац, до

село Арташаван, е издигната скулптурна композиция от туф „Арменската азбука“.

Пазени като светини, написаните книги се предават от поколение на поколение. Благодарение на това отношение на арменците към писменото слово, до нас са достигнали и огромен брой великолепни арменски преводи на безвъзвратно изгубени древногръцки трактати и литературни произведения.

Според великия Питагор всяко графично изображение носи троично, божествено начало: знак, звук и енергия на движението. Като знак ние го съзерцеваме, като звук го чуваме или произнасяме, а енергията задейства съзнанието и ние го възприемаме.

Богатата интонация придава особена сила на словото. Словото, което лесно може да възвиси духа към върховете на блаженството и могъществото, по същия начин, с голяма сила, може дълбоко да нареди душата и да я убие. Арменската поезия от древността до днес е духовна магия. Музиката на словото е вълшебна. Думите, независимо от диалектите и наречията, са проникващи, разбираме.

Някои изрази в арменския език, които не съществуват в други езици, съдържат особени вибрации, преминали през вековете. Те и днес въздействат върху хората с доброто, което е закодирано в тях. Има много примери за това.

Цавът танем буквально означава „да отнеса болката ти“, а в израза са заложени съчувствие, съпричастност, разбиране, съгласие, опора, любов, всеотдайност, готовност за оказване на помощ. Интонацията нашепва: аз съм тук и няма да те изоставя, не се страхувай, тук съм и няма да позволя на болката да те докосне; аз ще взема твоята болка и ще ти помогна. Така арменците се обръщат към децата, към хората в беда, към болните, когато искат да

изразят състраданието си или симпатията си. Доброта-мереността на обикновените хора личи от честата употреба на израза *цавът танем*. В трудни времена с него е започвало всяко обръщение. Той носи божествена сила и помага за по-лекото преодоляване на трудностите.

Джан е обръщение, което се използва непосредствено след собственото име на познати, а при непознати се съчетава с *братко, сестрице, майчице, матенце* или просто *джан* (душа). В речниците *джан* се превежда като *живот, душа, гълъбче, сила, тяло*. Авсъщност се подразбира: ти си част от мен и аз искам да сме приятели, бъди ми приятел, искам да се доближиш до моята душа, тя е отворена за теб, аз ще те приема с цялата си душа. С *жоховурт джан* (скъпи народе, душа) царете и князете са се обръщали към народа си, а военачалниците – към войниците. *Джан* е обръщение и към децата и те отвръщат със същото.

Езикът определя идентичността на нацията. Конкретният, точният, рационалният език упражнява съзнанието в същите категории и въздейства на поведението на человека. Човек мисли с думи, а силата на мисълта определя личността. Връзката език–интелект е очевидна.

Тайната на дълголетието на езика зависи преди всичко от рационалната му конструкция, от въздействащата му сила, от точността на думите, от хармоничните звукосъчетания и от множество различни фактори, свързани с начина на живот на даден народ. Езикът е динамичен и променлив. Реформите в различни езици, включително и в арменския след началото на книгопечатането, потвърждават това.

Грижата за чистотата на арменския език винаги е лежала върху плещите на книжовниците от вековните манастири, а днес тази задача е отредена на учените.

Арменците векове наред са обитавали обширни територии около плодородната Аракатска долина, които се характеризират с различни природни дадености и пре-

доставят разнообразни стопански възможности. Те от своя страна са предпоставка за развитието на много диалекти. След навлизането на книгопечатането (първата печатна книга на арменски език е издадена през 1512 г. във Венеция) през XVIII в. от всички наречия се налагат две книжовни форми, които понастоящем сред езиковедите са известни като източноарменска и западноарменска книжовна норма.

Източноарменският език се основава на диалектите от Ааратската долина и през XIX–XX век е разпространен предимно в Армения, Русия, Иран, Индия и други страни. Той е и държавният език на Република Армения. От края на 90-те години на XX век, в резултат на икономическата криза, носителите на източноарменския език се разпръсват из целия свят и по този начин той също се разпространява навсякъде, подобно на западноарменския. Източната книжовна форма частично е запазила фонетиката на древноарменския, който се нарича *грабар* (букв. „написана дума“). Грабар се отличава от съвременния език и понастоящем се използва в богослужението.

Западноарменският език се основава на константинополския диалект, като обединява по своеобразен начин диалектите на арменците, обитаващи територии на запад от планината Аарат в рамките на Османската империя. След геноцида над арменците (1895–1922) говорещите западноарменски се разпръсват из Европа, Северна и Южна Америка, Африка, Мала Азия и дори в Австралия.

Въпреки наличието на фонетични, правописни и граматични различия между двете форми на езика, няма пречки при разбирането нито в писмената, нито в устната реч.

В настоящата книга транскрипцията и транслитерацията се правят въз основа на говоримия в Армения език, т.е. на източноарменския.

Ето някои основни положения, използвани при транскрипцията от арменски на български в настоящото издание:

- Съществуващите в арменския език придихателни звукове са транскрибиирани с помощта на латинската **h** с цел да се подчертаят мекостта, придиханието и съответно разликата между дадена фонема и подобно звучаща друга фонема.

u	t	-	p	th
կ	k	-	p	kh
պ	p	-	փ	ph

- Смислоразличителни в арменския език са и двата звука [p], като мекият звук е предаден с **p**, а твърдият – с **pp** (например *լոր* „новина“ и *լորր* „тих“).
- Аналогичен е и случаят с x, като мекият придихателен звук е предаден с латинската буква **h**, а твърдият, съответстващ на българската [x] – с **x** (срв. *հնչել* – хънчел „звук“ и *խնչել* – хънчел „изсеквам се“).
- Звукът **Ղ** [xh] е гърлен, доближаващ се до [x]. Мнозина го оприличават на френското r. Тук се транскрибира с **xh**, за да се различава от h [h] и от յ [x]. Примери за смислови разлики в зависимост от буквата на арменски: *ահ* – ah „ужас“; *պի* – ax възклицирането *օհ*; *աղ* – axh „сол“. Ето и сравнителна таблица:

յ	յ	x
---	---	---

շ	h	h
---	---	---

Ղ	ղ	xh
---	---	----

- От основния принцип в източноарменския език „каквото се произнася, това и се пише“ има някои изключения, които са взети под внимание при транскрип-

цията. Например думата ՚шрѣ „човек“ се изписва *мард*, а се произнася [март] и затова в реда за транскрипция на български е дадено *март*.

- При струпване на съгласни естествено при произнасянето се вмъква гласната [ъ], като в настоящото издание тя се транскрибира само в някои случаи. Например думата ՚рѹспїнр „птицата“ се произнася [търрчунъ] и затова в реда за транскрипция на български е дадено *търрчунъ*.

В настоящото издание читателят ще открие доста арменски пословици и поговорки, които съвпадат по смисъл с български. Тези прилики се дължат на близостта в бита и душевността на двата народа.

Поговорките, които имат съответствие на български, са означени с *БГ*, а когато преводът напълно съвпада – с *(БГ)*. На някои места се дава и буквалното значение на арменски (*букв.*) с цел преводът да е по-близък до оригинала. При по-специфичните изрази сме си позволили да добавим обяснения, които са означени със *Смисъл*.

Пословиците и поговорките са представени по теми. Тъй като е дадена оригиналната форма на арменски език, сме дали и темите на арменски, за да може да се разшири кръгът на читателите.

Искрено се надяваме, че настоящият сборник ще бъде интересен и полезен не само на носителите на езика или изучаващите го, но и на широк кръг специалисти, както и на любознателните читатели.

Гоар Хнканосян

նզին քարը ցեխի մեջ կ գին ունի:

ХЛЯБ, ХРАНА

Հաց, սնունդ

Աշխատանքը սև է, հացը՝ սպիտակ:

Ասհատանք սև է, հաց – спитак.

Трудът е черен, но пък хлябът е бял.

Բրդողը գիտի, խրթողն ի՞նչ գիտի:
Բերдохի գիտ, խրտիօխին ինչ գիտ?

Който дроби – той знае, който лапа –
той какво може да знае?

Լեզուն մեկ է խոսում, հացը՝ երկու:
Լезун мек е хосум, հաց – յерку.

Езикът говори едно, хлябът – друго.

Հացի կտրածը թուրք չի կտրի:
Հաց կտրած турք чи կտրի.

Това, което хлябът среже, и сабята няма да може.

Որտեղ հաց՝ այնտեղ կաց:
Вортехի հաց – айнтехի կաց.

Където има хляб, там и стой.

Մի հոր հացը չեն տա մի փոր հացի:
Ми հօր հաց չեն տա մի փօր հաց.

Един хамбар хляб не се дава за един сит стомах.

արկացող մարդը շուտ կծերանս:

ДОМ, СЕМЕЙСТВО

Տուն, ընտանիք

Անկին տունը ասես ջրազուրկ ջաղաց լինի:

Анкин тунъ асет джъразурк джахнац лини.

Къща без жена е като воденица без вода.

Ախպերն ախպոր համար աղբյուր, ծարավ
սրտին սառը ջուր:

*Ахперн ахпор համար ախոյոր, տպար սրտին
սարը ձյուր.*

Брат за брата е извор – както студената вода
за жадна душа.

Երեխան թե չլացի, մայրը կուրծք չի տա:

Йерехан те չվլացи, майръ կուրցի чи та.

Ако детето не заплаче, майката гърда няма да му даде.

Եթե փոքրը մեծին չլսի՝ ոտքը քարին կխվի:

Йете փոքրի մետցին չվլъси, վոտկին կհարին կշխնի.

Ако детето не слуша големите, ще се спъне
в камъка.

Ընկել է փողատերը, կանգնել է տղատերը:

Ցнекел е փողհատերъ, кангнел е тъхнаматеръ.

Паднал този, който имал пари, изправил се този, който
имал син.

Чիн կա՝ զարին ցորեն կդարձնի, կին կա՝ ցորենը
զարի կդարձնի:

*Кин ка – гарин цорен құдарыни, кин ка – цоренъ гари
къдарыни.*

Има жена, дето ечемика в жито ще превърне, има и
жена, дето житото в ечемик ще превърне.

Чիнр տղամարդու һңғին է:
Кинъ тхамарду ногин е.

Жената е душата на мъжа.

Чинզ շինած տունр Աստված էլ չի քանդի, Աստծու
շինած տունр կինр կքանդի:

*Къноч шинаты тунъ Астваты ел чи къанди, Астүү
шинаты тунъ кинъ къкъанди.*

Къща, изградена от жена, и Господ не може да събори;
къща, изградена от Господ, жена може да събори.

Մարդ իր տան և՝ ծառան է, և՝ աղան:
Март ир тан иев тцарран е, иев ахтан.

В къщата си всеки е и слуга, и господар.

Մեկ ամուսնացողն է փոշմանել, մեկ էլ
չամուսնացողը:

Мек амуснацохън е пношманел, мек ел чамуснацохъ.

Жененият съжалява, но и нежененият също.

Մոր մի օրինությունը տասը վարդապետի անեծք
կրանդի:

*Мор ми орһнумтюнъ тасъ варданети анетцкъ
къкханди.*

Една майчина благословия сто проклятия
на владиката ще развали.

Հարուստի աղջիկը առնելը դժվար է, պահելը հեշտ:
нарусти ахнчикъ аррнелъ дъжвар е, паһелъ һешт.

Дъщерята на богатия е трудно да вземеш,
ала е лесно да я гледаш.

Հյուրը տան վարդն է:
һюръ тан вартън е.

Гостът е розата в къщата.

Ով տուն չի շինել, կարծում է այուները բանվի են:
Ов тун чи шинел, картцум е сюнеръ бъснови ен.

Който не е вдигал къща, мисли, че колоните
сами изникват.

Տնիցդ որ հեռանաս, տանդ հարզը նոր կիմանասի:
Тъницът вор һерранас, танът һаргъ нор киманас.

Когато се отдалечиш от дома си, тогава ще оцениш
значението му.

դակը մեծ, տակը դատարկ:

ЛЮБОВ, СГОВОР

Уеp, hiamberawzjupiżju

Апоанс ужрпн ужрпн չկա:

Арранц сиро сирт чъка.

Няма сърце без обич.

Գնա մեռի՝ արի սիրեմ:

Гъна мерри – ари сирем.

Иди умри, а после ела да те обикна.

Շատ մի՝ սիրի՝ ատել կա, շատ մի՝ ատի՝ սիրել կա:

Шат ми сири – ател ка, шат ми ати – сирел ка.

Не обичай много – омраза има, не мрази много – обич има.

Գյուղ կանգնի՝ զերան կկոտրի:

Гюхъ кангни – геран къкотри.

Селото вдигне ли се, греди ще повали.

Մի խելքը լավ է, երկուսը՝ ավելի:

Ми хелкъ лав е, йеркусъ – авели.

Един ум е добрe, два – още по-добрe.

Մի ձեռքը ծափ չի տա:

Ми дзэрркъ тцанъ чи та.

Една ръка не ръкопляска.

ատարկ կարասը ուժեղ ձայն է հանում:

Роднини, съседи Барбекашмуне, харлануне

Зарлананфη пιզхр мη կով, нр Աստված քեզ
Երկուսը տա:
нареванид узир ми ков, вор Астватц кհез յеркуս տա.
На съседа си пожелай една крава, за да ти даде
Господ две.

Կովը հորթին ինչքան էլ որ ատի՝ ամեն չարից
կազատի:

Ковъ հօրդին ինչկհան ել վոր ատի – ամեն շարու կազատի.
Колкото и да се сърди кравата на телето, пак от всички
злини ще го пази.

Սոսիկ հարլանը լավ է, քան հեռու բարեկամը:
Մոտիկ հարևան լավ է, կհան հերր բարեկամ.

По-добре съсед наблизо, отколкото роднина надалеч.
БГ: По-добре да имаш лош брат, отколкото лош съсед.

Տղայի լավն ու վատը հորից-մորից կլինի:
Տղայ լավն ու վատը հօրու-մօրու կելունի.

И доброто, и лошото у сина (децата) е от родителите.

Տուր ծնողին, որ տա զավակին, մի տուր զավակին՝
չի տա ծնողին:

*Tur tցեռօխին, vor ta завакин, mi tur завакин – чи та
тցեռօխին.*

Дай на родителя – ще даде на детето; не давай на
детето – няма да даде на родителя.

Живот

Чյашър

Ашпъръл կա դանակ է, ашпъръл էլ կա դմակ է:
Апрел ка данак е, апрел ел ка дъмак е.

Има живот като нож, но има и като сланина.

Բաց ամանը շունն էլ կլիզի, կատուն էլ:
Бац аманъ шунън ел кълизи, катун ел.

От отворена тенджера и кучето ще лизне, и котката.

Հողը լավին էլ է ընդունում, վատին էլ:
Нохън лавин ел е ънтунум, ватин ел.

Земята приема и добрия, и лошия.

Մահը մարդու ականջի ետևն է:
Махъ марту аканджи йетевън е.

Смъртта е зад ухото на човека.

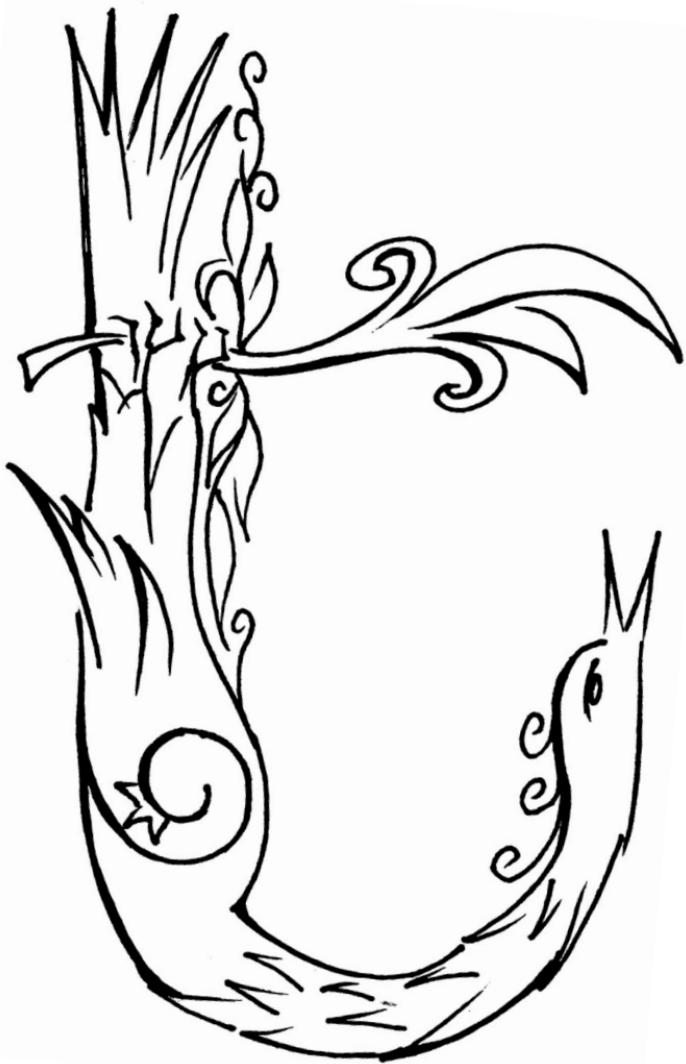
Մարդու միտքը երկար է, կյանքը՝ կարճ:
Марту миткън йеркар е, къянкън – карч.

Мислите са дълги, ала животът е кратък.

Մեկն ուտելով է մեռնում, մեկը՝ նայելով:
Мекън утелов е меррнум, мекъ – найелов.

Един умира от ядене, друг – от гледане.

ս ասում, ես լսում եմ: